

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Febr. 1876. kl. 8 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af gällande stadganden rörande införsel i embets- och tjenstemäns löner för deras enskilda skulder eller andra förbindelser.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion (N:o 5) har Herr *A. Gumelius* föreslagit, "att Riksdagen för dess del måtte besluta, att från Utsökningsbalkens sjunde kapitel och öfriga förordningar uteslutas alla bestämmelser om införsel i embets- och tjenstemäns löner för deras enskilda skulder eller andra förbindelser".

I afseende härå får Utskottet erinra, att, enligt hvad känt är, förslag till ny utsökningslag är under utarbetande af Nya lagberedningen och torde, möjligen redan under nästa år, förekomma till Riksdagens pröfning. Vid sådant förhållande och med tillämpning af den hittills i vanliga fall iakttagna grundsats, att, under det en sammanhängande del af lagstiftningen utgör föremål för behandling, derifrån lösryckta frågor icke i allmänhet böra, med anledning af enskilda motioner till hufvudsaklig pröfning upptagas, föranlåtes Utskottet, som anser frånträdande af nämnda grundsats icke vara af förevarande framställnings vigt påkalladt, vördsamt hemställa, att omförmälda motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 Februari 1876.

På Utskottets vägnar:
Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr Grefve *Sparre*: "Då för det närvarande, Utsökningsbalken, Rättegångsbalken, Handelsbanken och, vi kunna väl säga, jemväl de öfriga balkarne af 1734 års lag äro eller komma att blifva föremål för behandling af Nya lagberedningen, så skulle, om den af Lag-Utskottet här uttalade grundsats, att lösryckta frågor icke böra till behandling upptagas, godkändes, följdén otvifvelaktigt blifva den, att under åtskilliga tiotal af år de aldra känbaraste brister i lagstiftningen skulle förblifva oafhjelpa. Jag betviflar att folket, som känner dessa brister, skall låta sig nöja med att de, i en mer eller mindre aflägsen framtid, *möjligen* kunna blifva afhjelpa, men deremot fordrar af representationen, att den i sin mån söker afhjelpa dem.

Hvad den nu förevarande frågan om införsel i tjenstemäns löner angår, så kan denna fråga lätteligen för sig behandlas. Den sammanhänger icke med utmätningväsendet i allmänhet; och, likasom i 1734 års lag en enda §, den 2:dra i 7:de kap. Utsökningsbalken, innehåller föreskrift om utmätning af tjenstemans lön, så kan, genom upphäfvande af detta stadgande med de flera, som till närmare förtydligande och fullständigande af detsamma tillkommit, den rättighet, som blifvit tjenstemännen medgifven, att lemna hypothek i sina löner, borttagas utan att lagens sammanhang derigenom rubbas.

För Nya lagberedningen, som har att handlägga utsökningslagarne, skulle till och med, efter mitt förmenande, det vara särdeles välkommet, att få erfara representationens åsigt i denna länge omtvistade fråga. Redan för tretio år sedan yttrade den gamla lagberedningen i detta ämne följande tänkvärda ord: "då de löner, staten anslagit åt sina embets- och tjenstemän, i allmänhet ej må antagas vara beräknade till högre belopp, än som fordras för hvarje sådan persons bergning och öfriga förnödenheter i och för en ändamålsenlig utöfning af embetet eller tjensten, skulle det med skäl kunna sättas i fråga, huruvida statens rättmätiga anspråk på embets- eller tjenstemannens tillbörliga verksamhet medgafve, att något afdrag på den för honom i det allmännas intresse bestämda lön finge ega rum för uppfyllandet af hans enskilda förbindelser i vidsträcktare mån, än han möjligtvis kunde vara i stånd att genom besparingar dertill bereda sig tillgång".

Den komité, som 1869 tillsattes för utarbetande af förslag till utsökningslag, föreslog också upphäfvandet af detta stadgande; och åsigterna i frågan hafva efter min uppfattning sedan dess ytterligare stadgat sig.

Vid 1869 års riksdag väcktes af en motionär frågan; och Utskottet afstyrkte på den af Lag-Utskottet nu anförda grund motionen. Sju år hafva sedan dess förflutit; och frågan står ännu på samma punkt, samt torde, om denna princip vidhålles, förblifva der ännu åtskilliga år. Men om också Nya lagberedningens omarbetning af utsökningslagen en gång kommer under representationens pröfning, blir denna fråga ett plus i de tvistepunkter, som utan tvifvel af förslaget föränledas; och för underlättande af lagstiftningens beslut öfver utsökningslagen i sin helhet vore således utan tvifvel godt, att hafva denna tvistepunkt undangjord. Mig synes således allt skäl förefinnas, att, då den nu blifvit framställd, Utskottet i sin mån bidrager till dess utredande. I detta afseende tillåter jag mig att åberopa hvad som derom redan blifvit yttradt: Genom införsel i lön bortpantas ett ännu icke verkställt arbete. Lönen är den vedergällning staten gifver embetsmannen för det arbete staten af honom fordrar. Detta är ett utbyte af tjenster, som är behörigt. Men att i förskott uppäta, eller på annat sätt på förhand förfoga öfver den lön, staten utlofvat, och sedan lemna derhän, huruvida och med huru stor kraft arbetet kommer att fullgöras, det är att tillåta brytandet af det träffade aftalet. Lönen är en vedergällning och i allmänhet en noggrant afvägd equivalent för det arbete man begär, men en hvar, som gör ett arbete, bör vara i besittning af sin fulla arbetskraft. Har en embetsman blifvit försatt på half sold, vare sig genom eget förvållande, eller uppmuntrad dertill af en orimlig lagstiftning, så inträda bekymmer för den dagliga utkomsten, och detta kan ej annat än inverka menligt på arbetsförmågan, arbetsgifvaren till förfång. I detta, så väl som i många andra fall, har man åsidosatt statens rätt för den enskildes. Vore en införsel i lönen utan allt inflytande på det arbete, som skall fullgöras, så visar detta att staten kunde erhålla det erforderliga arbetet för halfva kostnaden, och då är en lönenedsättning berättigad. Detta är dock i allmänhet visst icke förhållandet, utan man drager sig fram så godt man kan och statens tjenst går med "half maskin".

Borgenärs rätt skulle man måhända anse förnärmat genom att ej vidare medelst lagens tillhjälp bereda honom en säkerhet i gäldenärs tillkommande löneinkomster. Ehuru fordringsegares rätt må göras gällande mot all gäldenärs egendom och så långt han dermed gälda gitter, så kan fordringsegare icke rimligen tillerkännas någon rätt öfver en ärlig gäldenärs person; lika litet bör han ega lagliga anspråk på betalningen för ännu icke af gäldenären verkställt arbete. Kapital, i hvilken form det än framträder, såsom fast eller lös egendom, är ingenting annat än verkställt arbete. Men om detta icke kan bestridas, så nödgas man väl ock medgifva, att det arbete, som jag ämnar verkställa, ännu icke är kapital; och att man således icke rätteligen kan eller bör anse ett embete såsom en egendom, hvars framtida afkastning kan pantförskrifvas.

Skulle väl en enskild person finna sig belåten med att hans tjenare sattes på half kost? Är det sannolikt att de då kunde förrätta fullt arbete?

Slutligen torde det böra anmärkas, att stadgandet om införsel i lön bereder embetsmän en kredit, som de icke böra ega; ty den grundas på en osäker tillgång, deras listid, deras kvarblifvande i tjensten. Man vill icke öfver höfvan befordra anlåtande af krediten. Skapa då ej olämpliga kreditinstitutioner.

På grund häraf och med användande af Utsöknings-komiténs föreslagna redaktion tillåter jag mig föreslå:

att Riksdagen måtte för sin del besluta: att, med ändring af 7 kap. 2 § Utsöknings-balken, samt upphäfvande af Kongl. Förordningen, huru borgenär må till sin betalning njuta gäldenärs halfva lön, den 8 Oktober 1748 jemte de författningar som förklaring deröfver eller tillägg dertill innehålla, förstnämnda lagrum skall erhålla följande lydelse:

Gäldenärs inestående lön eller arfvode för allmän eller enskild tienst må ej utmätas så länge han i tjensten är. Ej heller må inestående pension i mät tagas“.

af Herr Grefve *Mörner*, med hvilken Herrar *Ribbing*, *Reuterskiöld*, *Lyth* och *Thomasson* sig förenat: “Då ifrågavarande ärende synes vara af beskaffenhet att utan olägenhet kunna för sig lösas; och efter min åsigt är af vigt att en sådan lösning sker så snart som möjligt, så får jag reservera mig emot det af Utskottet framlagda beslut“.

Herr *Ehrenborg* har begärt få antecknadt, att han icke i behandlingen af denna motion deltagit.